

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การเพิ่มขึ้นของประชากร ในชุมชนเมืองใหญ่ที่มีประชากรอาศัยอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก หรือชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากย่อมมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา ในภาคการเกษตร ภาคการท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคและเพิ่มรายได้ของประชากร ทำให้ในสภาวะปัจจุบันก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในหลายๆด้าน ซึ่งล้วนเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาทางสังคม ปัญหาคุณภาพชีวิตที่เกิดจากการบริโภคอาหารปนเปื้อน และการที่มนุษย์จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลดลงนั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะจากตัวมนุษย์นั่นเอง จึงจะบังเกิดผลดีต่อชุมชน ซึ่งปัจจุบันภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านต่างๆ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และฉบับที่ 11 กำหนดให้มีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การส่งเสริมและพัฒนาด้านการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน สังคม และท้องถิ่น การพัฒนาภูมิปัญญาไทยสู่สากล การดูแล และรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชนและชุมชนตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังมีปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมคือ ความศรัทธาความเกรงใจต่อสิ่งที่เคารพนับถือ หรือผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่ารวมทั้งปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกล่าวคือ สถานภาพทางสังคมสถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพและที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจสูงจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมากกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมคือ ความต้องการของบุคคล ความรัก ความศรัทธา ความปรารถนาที่เกิดกับสิ่งที่ต้องทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีทิศทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ที่ดีแก่ส่วนรวม ซึ่งผลของการมีส่วนร่วมจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานภาพบทบาทและเศรษฐกิจเป็นสำคัญ (ศักดิ์สิทธิ์ แยมศรี, 2543)

จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดในภาคกลาง ของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 65 กิโลเมตร มีพื้นที่ 416 ตารางกิโลเมตร มี 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที มีแม่น้ำแม่กลองเป็นเสมือนเส้นชีวิตของชาว จังหวัดสมุทรสงคราม ไหลผ่านจังหวัดกาญจนบุรีราชบุรี และสมุทรสงคราม มีขนาด ลักษณะภูมิ

ประเทศ เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ มีชายฝั่งทะเลติดอ่าวไทยยาวประมาณ 23 กิโลเมตร ไม่มีภูเขาหรือเกาะ มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มริมทะเล โดยพื้นที่ฝั่งตะวันตกจะสูงกว่าฝั่งตะวันออกเล็กน้อย สภาพของดินเป็นดินเหนียวปนทราย เดิมเคยมีป่าโกงกาง ไม้แสมตามชายฝั่งทะเลและมีป่าจากตามปากแม่น้ำ แต่ปัจจุบันได้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำเกือบทั้งหมด ต่อมาการเลี้ยงกุ้งประสบปัญหาการขาดทุนจึงเลิกการเลี้ยงกุ้ง พื้นที่เลี้ยงกุ้งจึงมิได้นำไปใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก แม่น้ำสำคัญที่ไหลผ่าน คือ แม่น้ำแม่กลอง นอกจากนี้มีลำคลองใหญ่น้อยมากมายกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ จากสภาพภูมิประเทศเช่นนี้ ทำให้เกิดความสะดวกในด้านการคมนาคมทางน้ำ และการประกอบอาชีพด้านกสิกรรม พื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ติดกับจังหวัดอื่นๆ คือ ทิศตะวันออก จรด อ่าวแม่กลอง (อ่าวไทย) ทิศใต้ จรด จังหวัดเพชรบุรี ทิศตะวันตก จรด จังหวัดราชบุรี ทิศเหนือ จรด จังหวัดราชบุรี และสมุทรสาคร มีประชากร 206,452 คน รายได้เฉลี่ยประชากร 57,817 บาท เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้าการเกษตรที่สำคัญหลายชนิด ตลอดจนขนาดการประมง และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการประมง ส่วนอุตสาหกรรมนั้นส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตน้ำปลา อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มี โรงงานทั้งสิ้น 270 โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมน้ำปลา อาหารทะเลแปรรูป ห้องเย็นเก็บ สัตว์น้ำ โรงงานผลิตน้ำกะทิสด โรงงานผลิตน้ำตาลมะพร้าวเป็นต้น สภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดสมุทรสงครามขยายตัวเพิ่มขึ้น และการประมงเป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้สูงสุดของจังหวัด รองลงมาคือ กสิกรรม และการแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย ด้วยวิสัยทัศน์ของจังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงครามมีวิสัยทัศน์ คือ "เป็นเมืองแห่งอาหารทะเลและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ ศูนย์กลางการพักผ่อน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองระดับชาติ ดินแดนแห่งประชาชนรักถิ่นกำเนิด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม" (สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม, 2552)

ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสงครามที่กำหนดไว้ว่าจะพัฒนาให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการพักผ่อน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้เพราะปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือเกือบทุกพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสงครามที่ประกอบด้วย 3 อำเภอ ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ที่มีอาชีพหลักทำประมงได้เปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นผู้ต้อนรับนักท่องเที่ยวจากบุคคลภายนอก และได้ใช้พื้นที่ของตนเองจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะพื้นที่ของชุมชนที่อยู่ติดกับริมฝั่งแม่น้ำแม่

กลอง และลำคลองสาขา เช่น ตลาดน้ำอัมพวาตลาดน้ำท่าคา ตลาดน้ำบางนกแขวก และตลาดน้ำบางน้อย เป็นต้น

โดยอำเภออัมพวาได้แบ่งการปกครองในเขตพื้นที่ออกเป็น 11ตำบล และ2เทศบาลซึ่งมีความแตกต่างกันด้วยสภาพของพื้นที่และจำนวนประชากร ประกอบด้วยความเหมือนกันในเรื่องของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำท่าคาเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่คนในพื้นที่เป็นจำนวนมากแต่เมื่อมีคนต่างถิ่นเข้ามาท่องเที่ยวมากก็ก่อให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่สังเกตได้ชัดเจนคือเรื่องของน้ำและขยะ ที่มีจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านอื่นๆอีกด้วย เช่นเดียวกับพื้นที่ตำบลที่มีขนาดใหญ่เช่นตำบลสวนหลวงที่กำลังเกิดปัญหาด้านน้ำและขยะเนื่องมาจากมีนักท่องเที่ยวและที่พักจำนวนมากเช่นกันและนอกจากนี้พื้นที่ขนาดกลางและขนาดเล็กก็มีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ผู้วิจัยคัดเลือกจำนวน 7ตำบล เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านน้ำและขยะและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านน้ำและขยะ เพื่อหารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านน้ำและขยะและสามารถนำไปใช้ในพื้นที่อื่นๆได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านน้ำ และขยะ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านน้ำ และขยะ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อหารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้าน น้ำ และขยะ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประเภทของข้อมูล

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านน้ำและขยะ อำเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.3.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภออัมพวา ประกอบด้วยเทศบาล ตำบลอัมพวา ตำบลสวนหลวง ตำบลแควอ้อม ตำบลท่าคา ตำบลบางแค ตำบลบางนางลี่ และตำบลเหมืองใหม่

1.3.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากคำนวณตามสูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน จากนั้น จะทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่จะทำการศึกษา ได้แก่ตัวแทนประชาชนในเทศบาล ตำบลอัมพวา ตำบลสวนหลวง ตำบลแควอ้อม ตำบลท่าคา ตำบลบางแค และตำบลบางนางลี่ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 1,364 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน ประกอบด้วย 1) ผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ 2) กลุ่มประชาชน ได้แก่ เกษตรกร ผู้ประกอบการ แม่ค้า/พ่อค้า ผู้อยู่อาศัย และ 3) บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ นักเรียน ในระดับมัธยมศึกษา อาจารย์

1.3.4 กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกประชาชนในตำบลแบบเจาะจง โดยทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการ ด้านการได้รับประโยชน์และด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งนำผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพร้อมสร้างเป็นคำถาม ทั้งนี้ได้คัดเลือกประชาชนทั้ง 5 ตำบลมาทำการสัมภาษณ์ โดยเลือกตำบลละ 10 คน รวมเป็นจำนวน 50 คน หลังจากนั้นได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวความคิดทางสิ่งแวดล้อม นโยบายทางสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม ทศนคติทางสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม มาสร้างเป็นคำถาม เพื่อทำการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง ทั้งนี้ได้คัดเลือกประชาชนได้แก่ 1) ผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี

สมาชิกสภาเทศบาล ข้าราชการ 2)กลุ่มประชาชน ได้แก่ เกษตรกร ผู้ประกอบการ แม่ค้า/พ่อค้า ผู้อยู่อาศัย 3) บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อาจารย์ โดยเลือกตัวแทนตำบลละจำนวน 10 คน จัดกลุ่มการสนทนาจำนวน 5 ครั้ง รวมเป็นจำนวน 50 คน

1.3.5. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม ชมรม สมาคม ชุมชนที่ท่านอยู่ ชุมชนของท่านอยู่ในเขต ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารด้านน้ำและขยะ

1.3.5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านน้ำและขยะประกอบด้วย 4 ด้าน การวางแผน /ตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติการ การได้รับประโยชน์ การติดตามและประเมินผล และรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านน้ำและขยะ

สมมุติฐานของโครงการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านน้ำและขยะที่แตกต่างกัน มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม, ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน, รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน, การจัดการสิ่งแวดล้อม, การจัดการน้ำ, การจัดการขยะ, ชุมชน, อำเภออัมพวา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความหมายศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านน้ำและขยะ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน และตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติการ การได้รับประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วม ในการวางแผน การเข้าร่วมประชุม หรือจัดทำโครงการ เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านน้ำและขยะ อำเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่างๆ และร่วมตัดสินใจในขั้นตอนของกระบวนการวางแผน และการจัดการผ่านที่ประชุมหรือคณะทำงาน เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษา ด้านน้ำและขยะ ได้แก่ การเสนอ ความคิดเห็นต่อที่ประชุมในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติการ หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการ สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การร่วมลงมือปฏิบัติ หรือสละทรัพย์และแรงงานในการจัดการ สิ่งแวดล้อม ด้านน้ำและขยะร่วมมือกับเจ้าหน้าที่

3) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเข้าร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ การแปรรูปทรัพยากรก่อให้เกิดรายได้ การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ร่วมตรวจสอบเอกสาร พบข้อบกพร่องของโครงการและเสนอต่อคณะกรรมการ การร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น การเข้าร่วมติดตามการดำเนินงานของโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านน้ำและ ะขยะ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เป็นต้น

ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง ค่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาน้ำและขยะเทศบาลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่ง แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5 คือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด, 4 คือ การมีส่วนร่วมมาก, 3 คือ การมีส่วนร่วมปานกลาง, 2 คือ การมีส่วนร่วมน้อย, 1 คือ การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

รูปแบบของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่ ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้ามาร่วมในลักษณะของการใช้แรงงาน การร่วมออกเงิน และการร่วมแสดง ความคิดเห็น หรือถ้าแบ่งตามอำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม เช่น การเป็นประธาน เป็นกรรมการ เป็น สมาชิก เป็นผู้เข้าร่วมประชุม เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมการมี ส่วนร่วมและเกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแพร่ความรู้ และนำทาง ความคิดให้บุคคลได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติสร้างความตระหนักให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ทฤษฎีการกระทำทางสังคม ทฤษฎี การ

เกลี้ยกล่อมมวลชนและทฤษฎีแรงจูงใจ และทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ

การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง การรับทราบข่าวสารหรือการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านน้ำและขยะของประชาชน ผ่านทางสื่อหรือช่องทางต่างๆ เช่น เพื่อน หน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชน วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ป้ายประกาศ แผ่นพับ หอสมุด หอกระจายเสียงของชุมชน การฝึกอบรมและการสัมมนา เป็นต้น

ชุมชน หมายถึง ตัวแทนประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลของอำเภออัมพวาโดยเลือกแบ่งเป็น 7 องค์การบริหารส่วนตำบล และ เทศบาลประกอบด้วยเทศบาล ตำบลอัมพวา โดยคัดเลือกพื้นที่กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย อบต.บางนางลี่ อบต.สวนหลวง อบต.แควอ้อม อบต.บางแค อบต.ท่าคา ตำบลเหมืองใหม่ และเทศบาลอัมพวา ที่อยู่ใกล้บริเวณแหล่งน้ำ และพื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำในเขตอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดูแล ระวัง สงวน รักษา พัฒนา ฟื้นฟู การวางแผนการจัดสรร การใช้ทรัพยากรและการกระทำหรือการดำเนินการใดๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในเขต อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

การจัดการขยะ หมายถึง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและกลุ่มบุคคลในการจัดการขยะมูลฝอยภายใน พื้นที่ 7 ตำบลของอำเภอ อัมพวา และพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่คัดเลือกพื้นที่แบบเจาะจงโดยดูพฤติกรรมของคนในชุมชนและกลุ่มบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในเรื่องการจัดเก็บขยะมูลฝอยทั้งทางตรงและทางอ้อม ตั้งแต่การคัดแยกขยะมูลฝอย การทิ้งขยะมูลฝอยให้ถูกสุขลักษณะ และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่

ขยะ/ วัสดุเหลือทิ้ง หมายถึง วัสดุที่เหลือใช้จากการเกษตร อาทิ ต้นไม้ ผลไม้ เปลือกของผลไม้ ชุมชนได้นำมาใช้ประโยชน์โดยการแปรรูปขยะ/วัสดุเหลือทิ้ง

การจัดการคุณภาพน้ำใช้ หมายถึง การสังเกตจากการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำของกลุ่มบุคคลในชุมชน โดยการเลือกแหล่งน้ำมาผลิตน้ำใช้ และนำน้ำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การจัดการน้ำเสีย หมายถึง การบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งลงสู่แหล่งน้ำและตามลำคลองสาขาในพื้นที่คัดเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย อบต.บางนางลี่ อบต.สวนหลวง อบต.แควอ้อม อบต.บางแค อบต.ท่าคา และเทศบาลอัมพวา ที่อยู่ใกล้บริเวณแหล่งน้ำ และพื้นที่ที่อยู่นอกแหล่งน้ำในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามโดยใช้วิธีการสร้างบ่อดักไขมัน การทิ้งลงบ่อดักน้ำ เป็นต้น

การจัดการน้ำ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งน้ำด้วยวิธีการต่างๆ บริเวณเทศบาลตำบลอัมพวา ตำบลบางนางลี่ ตำบลแควอ้อม ตำบลบางแค ตำบลท่าคา ตำบลสวนหลวง ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

อำเภออัมพวา หมายถึง อำเภอที่อยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งต้องการศึกษา พื้นที่ชุมชนที่อยู่ในอำเภออัมพวา จำนวน 7 ตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลอัมพวา ตำบลบางนางลี่ ตำบลแควอ้อม ตำบลบางแค ตำบลท่าคา ตำบลสวนหลวง และ ตำบลเหมืองใหม่

ปัจจัยทางด้านส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม ระดับของครอบครัว ความสัมพันธ์หรือระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน เป็นต้น

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ลักษณะอาชีพ รายได้ฐานะของครอบครัว ความคาดหวังรายได้ที่เพิ่มขึ้น ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพในชุมชน ทรัพยากรในชุมชน ความสามารถพิเศษหรืออาชีพเสริมในชุมชน เป็นต้น

ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อ ความศรัทธา ความเกรงใจต่อบุคคล ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่จะได้รับ การใช้อำนาจบังคับ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย วิธีการติดต่อสื่อสาร การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของบุคคลในระดับต่าง ๆ และลักษณะทางสังคมของชุมชน เป็นต้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบ/แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านน้ำและขยะอำเภออัมพวา
2. ทำให้ชุมชนเกิดความร่วมมือและเกิดการตระหนักรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมใน การรักษาคุณภาพน้ำ การจัดการขยะ
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาและเป็นแนวทาง เพื่อการวางแผนระยะยาวในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในอำเภออัมพวาและนำไปใช้กับพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

